

**Piotr
Ciępka**

Diariusz prawniczy (8)

DOI 10.4467/15053520PnD.23.018.19425

Rok 2023 zakończył się kolejnymi zmianami ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym* i zmianami w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. *o kierujących pojazdami*. Na wstępie, dla porządku należy wskazać, że obie te ustawy doczekały się w 2023 r. ogłoszenia jednolitych tekstów. W dniu 31 marca 2023 r. ogłoszono jednolity tekst ustawy *o kierujących pojazdami*¹, a w dniu 1 czerwca 2023 r. ustawy *Prawo o ruchu drogowym*².

* * *

Zmiany w ustawie *Prawo o ruchu drogowym*, które weszły w życie w dniu 17 czerwca 2023 r., będące skutkiem wejścia w życie postanowień ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. *o zmianie nazwy uczelni służb państwowych nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości i o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw*³, dotyczą wyłącznie nomenklatury.

* * *

Zmiany w ustawie *Prawo o ruchu drogowym* obowiązujące od 1 lipca 2023 r. są skutkiem wejścia w życie postanowień aż trzech ustaw:

- ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. *o systemach homologacji pojazdów oraz ich wyposażenia*⁴,
- ustawy z dnia 26 maja 2023 r. *o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw*⁵,
- ustawy z dnia 26 maja 2023 r. *o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz niektórych innych ustaw*⁶.

Mgr inż. Piotr Ciępka, Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ORCID 0000-0001-5833-4618.

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 622.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1047.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1053.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 919.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1123.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1193.

Ustawą o systemach homologacji pojazdów oraz ich wyposażenia wprowadzono dość obszerne zmiany, ale nie będą one szczegółowo omawiane, ponieważ nie mają istotnego znaczenia z punktu widzenia organizacji ruchu drogowego i jego bezpieczeństwa ani rekonstrukcji wypadków drogowych. Podobnie jest ze zmianami wprowadzonymi ustawą o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, ponieważ dotyczą one kwestii związanych z rejestracją pojazdów oraz Centralną Ewidencją Pojazdów i Kierowców, a także – zniesionej – opłaty ewidencyjnej, która płacili właściciele pojazdów na rzecz CEPiK.

Najistotniejsze są zmiany wprowadzone ustawą o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz niektórych innych ustaw, ponieważ dotyczą one zasad wyprzedzania. Od 1 lipca 2023 r. obowiązuje długo wyczekiwany zakaz wyprzedzania pojazdów samochodowych przez pojazdy ciężarowe i zespoły pojazdów na autostradach i na drogach ekspresowych, na których nie ma trzech pasów ruchu. W art. 16 po ust. 2 dodano ust. 2a w brzmieniu:

2a. Kierujący pojazdem kategorii N2 lub N3, o których mowa odpowiednio w art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2018/858 albo w załączniku nr 2 do ustawy, lub zespołem pojazdów o długości ponad 7 m na autostradzie lub drodze ekspresowej o trzech lub więcej wyznaczonych pasach ruchu na jezdni w jednym kierunku jest obowiązany korzystać wyłącznie z dwóch pasów ruchu przeznaczonych dla danego kierunku, znajdujących się najbliższej prawej krawędzi jezdni.

W art. 24 dodano ust. 13 i 14 w brzmieniu:

13. Kierującemu pojazdem kategorii N2 lub N3, o których mowa odpowiednio w art. 4 ust. 1 lit. b rozporządzenia 2018/858 albo w załączniku nr 2 do ustawy, zabrania się wyprzedzania pojazdu samochodowego na autostradzie i drodze ekspresowej o wyłącznie dwóch pasach ruchu przeznaczonych dla danego kierunku ruchu, chyba że pojazd ten porusza się z prędkością znacznie mniejszą od dopuszczalnej dla pojazdów kategorii N2 lub N3 obowiązującej na danej drodze.

14. Zakazu, o którym mowa w ust. 13, nie stosuje się do wyprzedzania pojazdów wykonujących na drodze prace porządkowe, remontowe lub modernizacyjne wysyłających żółte sygnały błyskowe.

* * *

Kolejne zmiany do ustawy *Prawo o ruchu drogowym* obowiązują od 22 lipca 2023 r., a są skutkiem wejścia w życie postanowień ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia niektórych skutków kradzieży tożsamości. Zmiany dotyczą art. 71 [Dowód rejestracyjny; pozwolenie czasowe] i art. 129 [Uprawnienia policjanta]. W art. 71 uchylono ust. 5a.

~~5a. W przypadku gdy z dokumentu stwierdzającego dokonanie rejestracji pojazdu, o którym mowa w ust. 5, nie wynika prawo do używania pojazdu przez kierującego, osoba ta obowiązana jest posiadać przy sobie i okazywać na żądanie organu kontroli ruchu drogowego dokument potwierdzający to prawo.~~

Wykreślenie tego punktu spowodowało także konieczność wprowadzenia zmiany w art. 129, która polegała na uchyleniu z ust. 2 pkt. 2a).

~~2a) żądania okazania dokumentu potwierdzającego prawo do używania pojazdu, o którym mowa w art. 71 ust. 5, jeżeli pojazd ten nie jest zarejestrowany na nazwisko osoby nim kierującej;~~

* * *

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 14 kwietnia 2023 r. *o zmianie nazw uczelni służb państwowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej oraz niektórych innych ustaw* dotyczą tylko rozszerzenia art. 129fc. [Kontrolujący uprawnieni do przeprowadzania szczegółowej drogowej kontroli technicznej pojazdów].

* * *

Szereg zmian do ustawy *Prawo o ruchu drogowym* wprowadziła ustawa z dnia 16 maja 2023 r. *o aplikacji mObywatel*⁷. Zmiany te weszły w życie w dniu 7 sierpnia 2023 r. i w większości dotyczą tymczasowego elektronicznego prawa jazdy, które daje możliwość kierowania pojazdami od razu po zdanym egzaminie na prawo jazdy. Zmieniono treść:

- art. 38. [Obowiązek posiadania i okazywania dokumentów],
- art. 80d. [Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców. Opłata ewidencyjna],
- art. 100ar. [Możliwość weryfikacji w ewidencji danych z dokumentu prawa jazdy lub pozwolenia na kierowanie tramwajem],
- art. 100at. (dodany) – dane gromadzone w ewidencji w celu automatycznego wygenerowania na ich podstawie tymczasowego elektronicznego prawa jazdy,
- art. 135b. [Sposób zatrzymania prawa jazdy – wpis informacji do ewidencji lub zatrzymanie dokumentu],
- art. 136. [Przekazanie zatrzymanego prawa jazdy],
- art. 139. [Zatrzymanie pozwolenia do kierowania tramwajem. Zakaz zatrzymania prawa jazdy osobom korzystającym z przywilejów i immunitetów].

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1053.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że od 5 grudnia 2020 r. kierujący pojazdami zarejestrowanymi w Polsce nie mają obowiązku posiadania przy sobie i okazywania w czasie kontroli prawa jazdy. Elektroniczne prawo jazdy jest bezpłatnie dostępne w aplikacji mObywatel, więc jej użytkownicy mogą w razie potrzeby wylegitymować się z posiadanych uprawnień do kierowania pojazdem. Warto podkreślić, że nowelizacja sprzed trzech lat całkowicie zniosła obowiązek posiadania prawa jazdy przy sobie, więc nie ma również obowiązku posiadania przy sobie telefonu wraz z zainstalowaną aplikacją. Niewątpliwie jednak dokument lub aplikacja może być pomocna w przypadku zaistnienia kolizji drogowej i niewzywania Policji.

* * *

Od 1 września 2023 r. dane zgromadzone w centralnej ewidencji pojazdów udostępniane mogą być na podstawie art. 80c ust. 1 pkt 14a organom właściwym w sprawach realizacji zadań związanych z prowadzeniem strefy czystego transportu. Punkt 14a został dodany do ustawy *Prawo o ruchu drogowym* przez ustawę z dnia 7 lipca 2023 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczania niektórych skutków kradzieży tożsamości*⁸.

* * *

Na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. *o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw*⁹, z dniem 1 października 2023 r. dodano do ustawy *Prawo o ruchu drogowym* w art. 44 w ust. 2 po pkt 2 pkt 2a w brzmieniu:

2a) do czasu przybycia na miejsce wypadku Policji i poddania go badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka działającego podobnie do alkoholu powstrzymać się od spożywania alkoholu i środków działających podobnie do alkoholu.

* * *

W ustawie *Prawo o ruchu drogowym* zmieniono zakres podmiotów wymieniony w art. 80c, którym można udostępniać dane zgromadzone w centralnej ewidencji pojazdów, przez dodanie:

▪ **pkt 14a) organom właściwym w sprawach realizacji zadań związanych z prowadzeniem strefy czystego transportu – obowiązuje od 1 września 2023 r., na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczania niektórych skutków kradzieży tożsamości*¹⁰,**

⁸ Dz.U. z 2023 r., poz. 1394.

⁹ Dz.U. z 2022 r., poz. 2600.

¹⁰ Dz.U. z 2023 r., poz. 1394.

- **pkt 31a) organom nadzoru górniczego** – obowiązuje od 28 października 2023 r., na podstawie ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. *o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw*¹¹.

* * *

Jeśli chodzi o zmiany w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. *o kierujących pojazdami*, to w 2023 r. również było ich kilka. Dotyczyły one m.in. – wspomnianych już powyżej – zniesienia opłaty ewidencyjnej i wprowadzenia tymczasowego elektronicznego prawa jazdy. Szczególne zainteresowanie może jednak wzbudzić zmiana z 17 września 2023 r., wprowadzona ustawą z dnia 16 maja 2023 r. *o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw*¹², ponieważ zmiana ta skróciła czas, po którym usuwa się informacje o otrzymanej liczbie punktów karnych z 2 lat do 1 roku.

¹¹ Dz.U. z 2023 r., poz. 2029.

¹² Dz.U. z 2023 r., poz. 1123.